

Jeśli n jest liczbą naturalną, to n -tą potęgę liczby zespolonej z definiujemy rekurencyjnie przyjmując, że

$$\begin{aligned} z^1 &= z \\ z^{n+1} &= z^n z \quad \text{dla } n = 1, 2, \dots \end{aligned}$$

Dodatkowo, jeśli $z \neq 0$, to przyjmujemy, że $z^{-n} = \frac{1}{z^n}$.

Ze wzoru na mnożenie liczb zespolonych w postaci trygonometrycznej otrzymujemy

Wniosek

Jeśli $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$, to

$$z^n = |z|^n (\cos (n\varphi) + i \sin (n\varphi)) \text{ dla } n \in \mathbb{N}$$

Ze wzoru na mnożenie liczb zespolonych w postaci trygonometrycznej otrzymujemy

Wniosek

Jeśli $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$, to

$$z^n = |z|^n (\cos (n\varphi) + i \sin (n\varphi)) \text{ dla } n \in \mathbb{N}$$

Zakładając, że $|z| = 1$, otrzymujemy

Ze wzoru na mnożenie liczb zespolonych w postaci trygonometrycznej otrzymujemy

Wniosek

Jeśli $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$, to

$$z^n = |z|^n (\cos (n\varphi) + i \sin (n\varphi)) \text{ dla } n \in \mathbb{N}$$

Zakładając, że $|z| = 1$, otrzymujemy

Wniosek (wzór Moivre'a)

Dla każdej liczby rzeczywistej φ jest

$$(\cos \varphi + i \sin \varphi)^n = \cos (n\varphi) + i \sin (n\varphi)$$

Jeżeli k jest liczbą całkowitą, to

$$\sin(x + 2k\pi) = \sin x$$

$$\cos(x + 2k\pi) = \cos x$$

Przykład

Obliczyć $(1 + i)^{15}$.

Przykład

Obliczyć $(1 + i)^{15}$. Liczbę $z = 1 + i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej. Ponieważ $a = 1, b = 1$, więc

$$|z| = \sqrt{1^2 + 1^2} = \sqrt{2}. \text{ Zatem } \cos \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2},$$

$\sin \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{4}$. Dlatego $z = \sqrt{2}(\cos \frac{\pi}{4} + i \sin \frac{\pi}{4})$ to postać trygonometryczna.

Przykład

Obliczyć $(1 + i)^{15}$. Liczbę $z = 1 + i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej. Ponieważ $a = 1, b = 1$, więc

$|z| = \sqrt{1^2 + 1^2} = \sqrt{2}$. Zatem $\cos \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$,
 $\sin \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{4}$. Dlatego $z = \sqrt{2}(\cos \frac{\pi}{4} + i \sin \frac{\pi}{4})$
to postać trygonometryczna. Zatem

$$z^{15} = (\sqrt{2})^{15} \left[\cos \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) + i \sin \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) \right]$$

Przykład

Obliczyć $(1 + i)^{15}$. Liczbę $z = 1 + i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej. Ponieważ $a = 1, b = 1$, więc

$|z| = \sqrt{1^2 + 1^2} = \sqrt{2}$. Zatem $\cos \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$,
 $\sin \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{4}$. Dlatego $z = \sqrt{2}(\cos \frac{\pi}{4} + i \sin \frac{\pi}{4})$
to postać trygonometryczna. Zatem

$$\begin{aligned} z^{15} &= (\sqrt{2})^{15} \left[\cos \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) + i \sin \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) \right] = \\ &= \left(2^{\frac{1}{2}} \right)^{15} \left(\cos \frac{15\pi}{4} + i \sin \frac{15\pi}{4} \right) \end{aligned}$$

Przykład

Obliczyć $(1 + i)^{15}$. Liczbę $z = 1 + i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej. Ponieważ $a = 1, b = 1$, więc

$|z| = \sqrt{1^2 + 1^2} = \sqrt{2}$. Zatem $\cos \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$,
 $\sin \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{4}$. Dlatego $z = \sqrt{2}(\cos \frac{\pi}{4} + i \sin \frac{\pi}{4})$
to postać trygonometryczna. Zatem

$$\begin{aligned} z^{15} &= (\sqrt{2})^{15} \left[\cos \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) + i \sin \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) \right] = \\ &= \left(2^{\frac{1}{2}} \right)^{15} \left(\cos \frac{15\pi}{4} + i \sin \frac{15\pi}{4} \right) = \\ &= 2^{\frac{1}{2} \cdot 15} \left(\cos \left(\frac{7\pi}{4} + 2\pi \right) + i \sin \left(\frac{7\pi}{4} + 2\pi \right) \right) \end{aligned}$$

Przykład

Obliczyć $(1 + i)^{15}$. Liczbę $z = 1 + i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej. Ponieważ $a = 1, b = 1$, więc

$|z| = \sqrt{1^2 + 1^2} = \sqrt{2}$. Zatem $\cos \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$,
 $\sin \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{4}$. Dlatego $z = \sqrt{2}(\cos \frac{\pi}{4} + i \sin \frac{\pi}{4})$
to postać trygonometryczna. Zatem

$$\begin{aligned} z^{15} &= (\sqrt{2})^{15} \left[\cos \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) + i \sin \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) \right] = \\ &= \left(2^{\frac{1}{2}} \right)^{15} \left(\cos \frac{15\pi}{4} + i \sin \frac{15\pi}{4} \right) = \\ &= 2^{\frac{1}{2} \cdot 15} \left(\cos \left(\frac{7\pi}{4} + 2\pi \right) + i \sin \left(\frac{7\pi}{4} + 2\pi \right) \right) = \\ &= 2^{\frac{15}{2}} \left(\cos \frac{7\pi}{4} + i \sin \frac{7\pi}{4} \right) \end{aligned}$$

Przykład

Obliczyć $(1 + i)^{15}$. Liczbę $z = 1 + i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej. Ponieważ $a = 1, b = 1$, więc

$|z| = \sqrt{1^2 + 1^2} = \sqrt{2}$. Zatem $\cos \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$,
 $\sin \varphi = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{4}$. Dlatego $z = \sqrt{2}(\cos \frac{\pi}{4} + i \sin \frac{\pi}{4})$
to postać trygonometryczna. Zatem

$$\begin{aligned} z^{15} &= (\sqrt{2})^{15} \left[\cos \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) + i \sin \left(15 \cdot \frac{\pi}{4} \right) \right] = \\ &= \left(2^{\frac{1}{2}} \right)^{15} \left(\cos \frac{15\pi}{4} + i \sin \frac{15\pi}{4} \right) = \\ &= 2^{\frac{1}{2} \cdot 15} \left(\cos \left(\frac{7\pi}{4} + 2\pi \right) + i \sin \left(\frac{7\pi}{4} + 2\pi \right) \right) = \\ &= 2^{\frac{15}{2}} \left(\cos \frac{7\pi}{4} + i \sin \frac{7\pi}{4} \right) = 2^7 \sqrt{2} \left[\frac{\sqrt{2}}{2} + i \left(-\frac{\sqrt{2}}{2} \right) \right] = \\ &= 2^7 \sqrt{2} \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} (1 - i) = 2^7 (1 - i). \end{aligned}$$

Definicja

Niech $n \in \mathbb{N}$. Liczbę zespoloną w nazywamy pierwiastkiem n -tego stopnia z liczby zespolonej z , gdy $w^n = z$. Zbiór pierwiastków n -tego stopnia z liczby zespolonej z oznaczamy przez $\sqrt[n]{z}$.

Definicja

Niech $n \in \mathbb{N}$. Liczbę zespoloną w nazywamy pierwiastkiem n -tego stopnia z liczby zespolonej z , gdy $w^n = z$. Zbiór pierwiastków n -tego stopnia z liczby zespolonej z oznaczamy przez $\sqrt[n]{z}$.

Tradycyjnie $\sqrt[2]{z} \stackrel{\text{ozn}}{=} \sqrt{z}$.

Nietrudno zauważyć, że $\sqrt[1]{z} = \{z\}$, $\sqrt[n]{0} = \{0\}$.

Przykłady

1) Wiemy, że równanie $w^2 = 9$, ma tylko dwa rozwiązania $w = \pm 3$. Dlatego $\sqrt{9} = \{-3, 3\}$.

Przykłady

1) Wiemy, że równanie $w^2 = 9$, ma tylko dwa rozwiązania $w = \pm 3$. Dlatego $\sqrt{9} = \{-3, 3\}$.

2) Ponieważ

$$\begin{aligned}w^2 = -4 &\Leftrightarrow w^2 + 4 = 0 \Leftrightarrow w^2 - 4(-1) = 0 \Leftrightarrow w^2 - 4i^2 = 0 \Leftrightarrow \\&\Leftrightarrow w^2 - (2i)^2 = 0 \Leftrightarrow (w - 2i)(w + 2i) = 0 \Leftrightarrow \\&\Leftrightarrow w = 2i \text{ lub } w = -2i\end{aligned}$$

więc $\sqrt{-4} = \{2i, -2i\}$.

Przykłady

1) Wiemy, że równanie $w^2 = 9$, ma tylko dwa rozwiązania $w = \pm 3$. Dlatego $\sqrt{9} = \{-3, 3\}$.

2) Ponieważ

$$\begin{aligned}w^2 = -4 &\Leftrightarrow w^2 + 4 = 0 \Leftrightarrow w^2 - 4(-1) = 0 \Leftrightarrow w^2 - 4i^2 = 0 \Leftrightarrow \\&\Leftrightarrow w^2 - (2i)^2 = 0 \Leftrightarrow (w - 2i)(w + 2i) = 0 \Leftrightarrow \\&\Leftrightarrow w = 2i \text{ lub } w = -2i\end{aligned}$$

więc $\sqrt{-4} = \{2i, -2i\}$.

3) Zauważmy, że $\sqrt[4]{81} = \{-3, 3, -3i, 3i\}$.

Twierdzenie

Każda liczba zespolona $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi) \neq 0$ ma dokładnie n różnych pierwiastków n -tego stopnia:

$$\sqrt[n]{z} = \{w_0, w_1, \dots, w_{n-1}\},$$

w którym

$$w_k = \sqrt[n]{|z|} \left(\cos \frac{\varphi + 2k\pi}{n} + i \sin \frac{\varphi + 2k\pi}{n} \right),$$

gdzie $k = 0, 1, \dots, n-1$, a $\sqrt[n]{|z|}$ jest pierwiastkiem arytmetycznym.

Szkic dowodu

Niech $w \in \sqrt[n]{z}$ oraz $w = |w|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$.

Szkic dowodu

Niech $w \in \sqrt[n]{z}$ oraz $w = |w|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$.

Wówczas $w^n = z$ i w konsekwencji

Szkic dowodu

Niech $w \in \sqrt[n]{z}$ oraz $w = |w|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$.

Wówczas $w^n = z$ i w konsekwencji

$$|w|^n(\cos(n\alpha) + i \sin(n\alpha)) = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$$

Szkic dowodu

Niech $w \in \sqrt[n]{z}$ oraz $w = |w|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$.

Wówczas $w^n = z$ i w konsekwencji

$$|w|^n (\cos(n\alpha) + i \sin(n\alpha)) = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$$

$$|w|^n = |z| \text{ i } n\alpha = \varphi + 2k\pi \text{ dla } k \in \mathbb{Z}$$

Szkic dowodu

Niech $w \in \sqrt[n]{z}$ oraz $w = |w|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$.

Wówczas $w^n = z$ i w konsekwencji

$$|w|^n (\cos(n\alpha) + i \sin(n\alpha)) = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$$

$$|w|^n = |z| \text{ i } n\alpha = \varphi + 2k\pi \text{ dla } k \in \mathbb{Z}$$

$$|w| = \sqrt[n]{|z|} \text{ i } \alpha = \frac{\varphi + 2k\pi}{n} \text{ dla } k \in \mathbb{Z}$$

Szkic dowodu

Niech $w \in \sqrt[n]{z}$ oraz $w = |w|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$.

Wówczas $w^n = z$ i w konsekwencji

$$|w|^n (\cos(n\alpha) + i \sin(n\alpha)) = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$$

$$|w|^n = |z| \text{ i } n\alpha = \varphi + 2k\pi \text{ dla } k \in \mathbb{Z}$$

$$|w| = \sqrt[n]{|z|} \text{ i } \alpha = \frac{\varphi + 2k\pi}{n} \text{ dla } k \in \mathbb{Z}$$

$$w \in \left\{ w_k = \sqrt[n]{|z|} \left(\cos \frac{\varphi + 2k\pi}{n} + i \sin \frac{\varphi + 2k\pi}{n} \right) : k \in \mathbb{Z} \right\}$$

Szkic dowodu

Niech $w \in \sqrt[n]{z}$ oraz $w = |w|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$.

Wówczas $w^n = z$ i w konsekwencji

$$|w|^n (\cos(n\alpha) + i \sin(n\alpha)) = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$$

$$|w|^n = |z| \text{ i } n\alpha = \varphi + 2k\pi \text{ dla } k \in \mathbb{Z}$$

$$|w| = \sqrt[n]{|z|} \text{ i } \alpha = \frac{\varphi + 2k\pi}{n} \text{ dla } k \in \mathbb{Z}$$

$$w \in \left\{ w_k = \sqrt[n]{|z|} \left(\cos \frac{\varphi + 2k\pi}{n} + i \sin \frac{\varphi + 2k\pi}{n} \right) : k \in \mathbb{Z} \right\}$$

Podstawiając kolejno $k = 0, 1, \dots, n - 1$ otrzymujemy n różnych liczb zespolonych, a podstawienie za k innych liczb całkowitych nie daje już nowych wartości

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Ponieważ $a = 0, b = 8$, więc $|z| = \sqrt{0^2 + 8^2} = 8$. Zatem $\cos \varphi = \frac{0}{8} = 0$,
 $\sin \varphi = \frac{8}{8} = 1$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{2}$.

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Ponieważ $a = 0, b = 8$, więc $|z| = \sqrt{0^2 + 8^2} = 8$. Zatem $\cos \varphi = \frac{0}{8} = 0$, $\sin \varphi = \frac{8}{8} = 1$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Dlatego $z = 8(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2})$ to postać trygonometryczna.

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Ponieważ $a = 0, b = 8$, więc $|z| = \sqrt{0^2 + 8^2} = 8$. Zatem $\cos \varphi = \frac{0}{8} = 0$, $\sin \varphi = \frac{8}{8} = 1$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Dlatego $z = 8(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2})$ to postać trygonometryczna.

Korzystając z postaci pierwiastków mamy

$$w_k = \sqrt[3]{8} \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} \right), \text{ gdzie } k = 0, 1, 2.$$

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Ponieważ $a = 0, b = 8$, więc $|z| = \sqrt{0^2 + 8^2} = 8$. Zatem $\cos \varphi = \frac{0}{8} = 0$, $\sin \varphi = \frac{8}{8} = 1$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Dlatego $z = 8(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2})$ to postać trygonometryczna.

Korzystając z postaci pierwiastków mamy

$$w_k = \sqrt[3]{8} \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} \right), \text{ gdzie } k = 0, 1, 2.$$

Zatem wstawiając za k liczby 0, 1, 2 odpowiednio otrzymujemy

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Ponieważ $a = 0, b = 8$, więc $|z| = \sqrt{0^2 + 8^2} = 8$. Zatem $\cos \varphi = \frac{0}{8} = 0$, $\sin \varphi = \frac{8}{8} = 1$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Dlatego $z = 8(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2})$ to postać trygonometryczna.

Korzystając z postaci pierwiastków mamy

$$w_k = \sqrt[3]{8} \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} \right), \text{ gdzie } k = 0, 1, 2.$$

Zatem wstawiając za k liczby 0, 1, 2 odpowiednio otrzymujemy

$$\begin{aligned} w_0 &= 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{\pi}{3} + i \sin \frac{\pi}{3} \right) = \\ &= 2 \left(\cos \frac{\pi}{6} + i \sin \frac{\pi}{6} \right) = 2 \left(\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i \right) = \sqrt{3} + i, \end{aligned}$$

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Ponieważ $a = 0, b = 8$, więc $|z| = \sqrt{0^2 + 8^2} = 8$. Zatem $\cos \varphi = \frac{0}{8} = 0$, $\sin \varphi = \frac{8}{8} = 1$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Dlatego $z = 8(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2})$ to postać trygonometryczna.

Korzystając z postaci pierwiastków mamy

$$w_k = \sqrt[3]{8} \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} \right), \text{ gdzie } k = 0, 1, 2.$$

Zatem wstawiając za k liczby 0, 1, 2 odpowiednio otrzymujemy

$$w_0 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{\pi}{3} + i \sin \frac{\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{\pi}{6} + i \sin \frac{\pi}{6} \right) = 2 \left(\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i \right) = \sqrt{3} + i,$$

$$w_1 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 1 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 1 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{5\pi}{3} + i \sin \frac{5\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{5\pi}{6} + i \sin \frac{5\pi}{6} \right) = 2 \left(-\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i \right) = -\sqrt{3} + i,$$

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Ponieważ $a = 0, b = 8$, więc $|z| = \sqrt{0^2 + 8^2} = 8$. Zatem $\cos \varphi = \frac{0}{8} = 0$, $\sin \varphi = \frac{8}{8} = 1$, a stąd $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Dlatego $z = 8(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2})$ to postać trygonometryczna.

Korzystając z postaci pierwiastków mamy

$$w_k = \sqrt[3]{8} \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} \right), \text{ gdzie } k = 0, 1, 2.$$

Zatem wstawiając za k liczby 0, 1, 2 odpowiednio otrzymujemy

$$w_0 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{\pi}{3} + i \sin \frac{\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{\pi}{6} + i \sin \frac{\pi}{6} \right) = 2 \left(\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i \right) = \sqrt{3} + i,$$

$$w_1 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 1 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 1 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{5\pi}{3} + i \sin \frac{5\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{5\pi}{6} + i \sin \frac{5\pi}{6} \right) = 2 \left(-\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i \right) = -\sqrt{3} + i,$$

$$w_2 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 2 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 2 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{9\pi}{3} + i \sin \frac{9\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{3\pi}{2} + i \sin \frac{3\pi}{2} \right) = 2(0 + i(-1)) = -2i.$$

Przykład

Wyznaczyć $\sqrt[3]{8i}$.

Liczbę $z = 8i = 0 + 8i$ przedstawiamy w postaci trygonometrycznej.

Dlatego $z = 8(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2})$ to postać trygonometryczna.

Korzystając z postaci pierwiastków mamy

$$w_k = \sqrt[3]{8} \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2k\pi}{3} \right), \text{ gdzie } k = 0, 1, 2.$$

Zatem wstawiając za k liczby 0, 1, 2 odpowiednio otrzymujemy

$$w_0 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 0 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{\pi}{3} + i \sin \frac{\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{\pi}{6} + i \sin \frac{\pi}{6} \right) = 2 \left(\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i \right) = \sqrt{3} + i,$$

$$w_1 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 1 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 1 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{5\pi}{3} + i \sin \frac{5\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{5\pi}{6} + i \sin \frac{5\pi}{6} \right) = 2 \left(-\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i \right) = -\sqrt{3} + i,$$

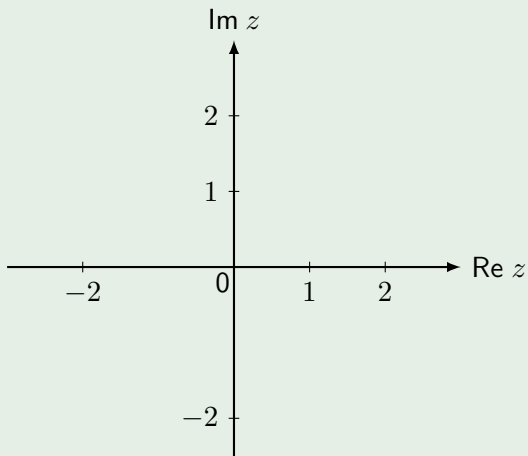
$$w_2 = 2 \left(\cos \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 2 \cdot \pi}{3} + i \sin \frac{\frac{\pi}{2} + 2 \cdot 2 \cdot \pi}{3} \right) = 2 \left(\cos \frac{9\pi}{3} + i \sin \frac{9\pi}{3} \right) =$$

$$= 2 \left(\cos \frac{3\pi}{2} + i \sin \frac{3\pi}{2} \right) = 2(0 + i(-1)) = -2i.$$

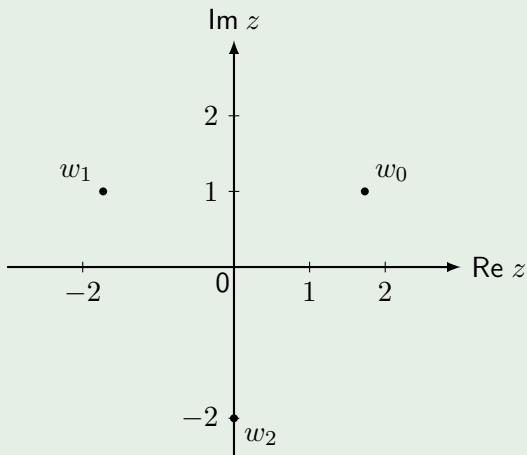
To oznacza, że $\sqrt[3]{8i} = \{\sqrt{3} + i, -\sqrt{3} + i, -2i\}$.

Przykład - jego interpretacja geometryczna

Przykład - jego interpretacja geometryczna

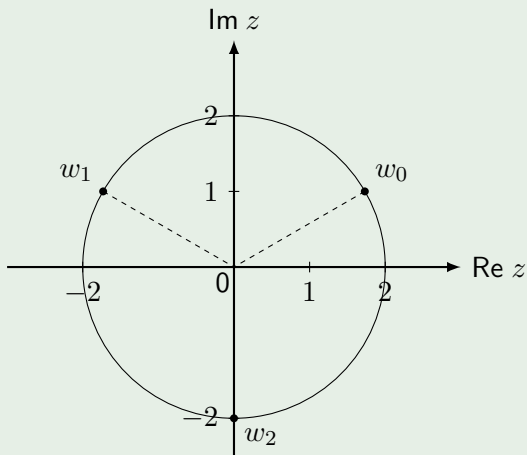

Przykład - jego interpretacja geometryczna

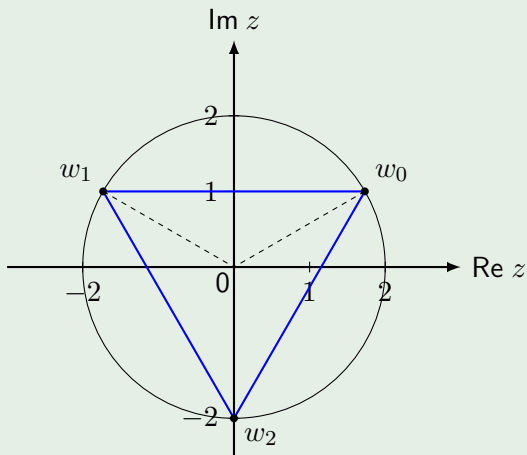
$$w_0 = \sqrt{3} + i, w_1 = -\sqrt{3} + i, w_2 = -2i$$

Przykład - jego interpretacja geometryczna

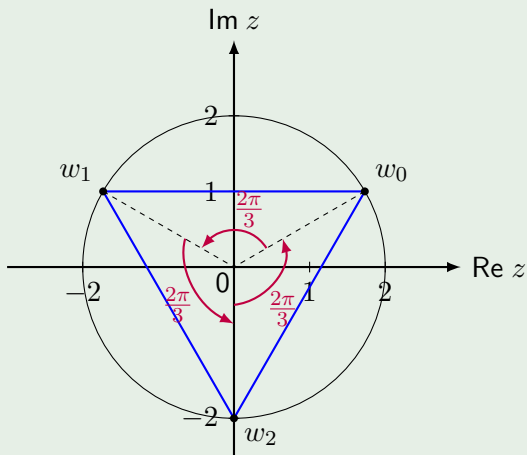
$$w_0 = \sqrt{3} + i, w_1 = -\sqrt{3} + i, w_2 = -2i$$

Przykład - jego interpretacja geometryczna

$$w_0 = \sqrt{3} + i, w_1 = -\sqrt{3} + i, w_2 = -2i$$

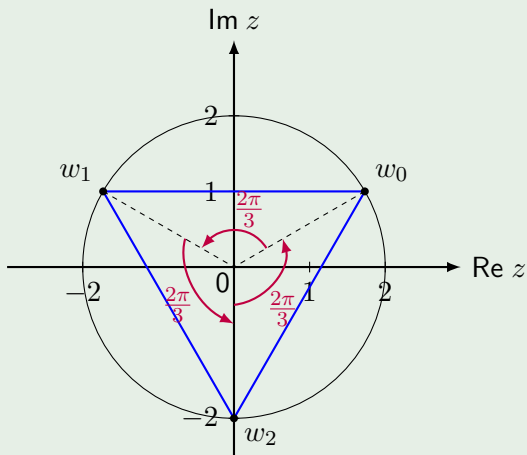
Przykład - jego interpretacja geometryczna

$$w_0 = \sqrt{3} + i, w_1 = -\sqrt{3} + i, w_2 = -2i$$

Przykład - jego interpretacja geometryczna

Geometrycznie pierwiastki stopnia trzeciego z liczby zespolonej $8i$ są wierzchołkami trójkąta równobocznego wpisanego w okrąg o promieniu $r = 2$ i środku w początku współrzędnych.

$$w_0 = \sqrt{3} + i, w_1 = -\sqrt{3} + i, w_2 = -2i$$

Interpretacja geometryczna

Na płaszczyźnie zespolonej pierwiastki w_0, w_1, \dots, w_{n-1} stopnia $n \geq 3$ z liczby zespolonej $z \neq 0$ są wierzchołkami n -kąta foremnego wpisanego w okrąg o promieniu $r = \sqrt[n]{|z|}$ i środku w początku układu współrzędnych.

Interpretacja geometryczna

Na płaszczyźnie zespolonej pierwiastki w_0, w_1, \dots, w_{n-1} stopnia $n \geq 3$ z liczby zespolonej $z \neq 0$ są wierzchołkami n -kąta foremnego wpisanego w okrąg o promieniu $r = \sqrt[n]{|z|}$ i środku w początku układu współrzędnych. Równoważnie pierwiastki w_0, w_1, \dots, w_{n-1} stopnia $n \geq 3$ z liczby zespolonej $z \neq 0$ leżą na okręgu o promieniu $r = \sqrt[n]{|z|}$ i środku w początku układu współrzędnych oraz dzielą ten okrąg na n równych części.

W naszych rozważaniach często pojawiać się będą pierwiastki stopnia drugiego z liczby zespolonej. Dlatego warto zauważyć, że dla liczby zespolonej $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$ mamy $\sqrt{z} = \{w_0, w_1\}$, gdzie liczby w_0, w_1 różnią się tylko znakiem, bo

$$w_0 = \sqrt{|z|} \left(\cos \frac{\varphi}{2} + i \sin \frac{\varphi}{2} \right),$$

$$\begin{aligned} w_1 &= \sqrt{|z|} \left(\cos \frac{\varphi+2\pi}{2} + i \sin \frac{\varphi+2\pi}{2} \right) = \sqrt{|z|} \left[\cos \left(\frac{\varphi}{2} + \pi \right) + i \sin \left(\frac{\varphi}{2} + \pi \right) \right] = \\ &= \sqrt{|z|} \left(-\cos \frac{\varphi}{2} - i \sin \frac{\varphi}{2} \right) = -w_0. \end{aligned}$$

W naszych rozważaniach często pojawiać się będą pierwiastki stopnia drugiego z liczby zespolonej. Dlatego warto zauważyć, że dla liczby zespolonej $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$ mamy $\sqrt{z} = \{w_0, w_1\}$, gdzie liczby w_0, w_1 różnią się tylko znakiem, bo

$$w_0 = \sqrt{|z|} \left(\cos \frac{\varphi}{2} + i \sin \frac{\varphi}{2} \right),$$

$$\begin{aligned} w_1 &= \sqrt{|z|} \left(\cos \frac{\varphi+2\pi}{2} + i \sin \frac{\varphi+2\pi}{2} \right) = \sqrt{|z|} \left[\cos \left(\frac{\varphi}{2} + \pi \right) + i \sin \left(\frac{\varphi}{2} + \pi \right) \right] = \\ &= \sqrt{|z|} \left(-\cos \frac{\varphi}{2} - i \sin \frac{\varphi}{2} \right) = -w_0. \end{aligned}$$

Przykład

Pierwiastkami stopnia drugiego z liczby $z = 4i = 4 \left(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2} \right)$ są liczby:

$$w_0 = 2 \left(\cos \frac{\pi}{4} + i \sin \frac{\pi}{4} \right) = 2 \left(\frac{\sqrt{2}}{2} + i \frac{\sqrt{2}}{2} \right) = \sqrt{2} + i\sqrt{2},$$

$$w_1 = 2 \left(\cos \frac{5\pi}{4} + i \sin \frac{5\pi}{4} \right) = 2 \left(-\frac{\sqrt{2}}{2} + i \left(-\frac{\sqrt{2}}{2} \right) \right) = -\sqrt{2} - i\sqrt{2}.$$

liczba Eulera oraz postać wykładnicza

Liczbę Eulera określa się następująco: $e \stackrel{\text{def}}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$.

Można pokazać, że liczba e jest liczbą niewymierną oraz $e = 2,718281 \dots \approx 2,72$.

liczba Eulera oraz postać wykładnicza

Liczbę Eulera określa się następująco: $e \stackrel{\text{def}}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$.

Można pokazać, że liczba e jest liczbą niewymierną oraz $e = 2,718281 \dots \approx 2,72$.

Wprowadzamy nowe oznaczenie dla liczby zespolonej o module równym 1.

$$\cos \varphi + i \sin \varphi \stackrel{\text{ozn}}{=} e^{i\varphi}, \text{ gdzie } \varphi \in \mathbb{R}$$

liczba Eulera oraz postać wykładnicza

Liczbę Eulera określa się następująco: $e \stackrel{\text{def}}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$.

Można pokazać, że liczba e jest liczbą niewymierną oraz $e = 2,718281 \dots \approx 2,72$.

Wprowadzamy nowe oznaczenie dla liczby zespolonej o module równym 1.

$$\cos \varphi + i \sin \varphi \stackrel{\text{ozn}}{=} e^{i\varphi}, \text{ gdzie } \varphi \in \mathbb{R}$$

Wówczas postać trygonometryczną $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$ można zamienić na tzw. *postać wykładniczą* $z = |z|e^{i\varphi}$.

liczba Eulera oraz postać wykładnicza

Liczbę Eulera określa się następująco: $e \stackrel{\text{def}}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$.

Można pokazać, że liczba e jest liczbą niewymierną oraz $e = 2,718281 \dots \approx 2,72$.

Wprowadzamy nowe oznaczenie dla liczby zespolonej o module równym 1.

$$\cos \varphi + i \sin \varphi \stackrel{\text{ozn}}{=} e^{i\varphi}, \text{ gdzie } \varphi \in \mathbb{R}$$

Wówczas postać trygonometryczną $z = |z|(\cos \varphi + i \sin \varphi)$ można zamienić na tzw. *postać wykładniczą* $z = |z|e^{i\varphi}$.

Przykład

$$-1 + i = \sqrt{2} \left(\cos \frac{3\pi}{4} + i \sin \frac{3\pi}{4} \right) = \sqrt{2} e^{i\frac{3\pi}{4}}$$

Warto zauważyć, że

$$e^{i\pi} = \cos \pi + i \sin \pi = -1 + i0 = -1.$$

Stąd mamy, wg niektórych, najpiękniejszy wzór matematyki

$$e^{i\pi} + 1 = 0$$

Poznane wcześniej wzory dotyczące mnożenia, dzielenia, potęgowania i pierwiastkowania liczb zespolonych w postaci trygonometrycznej można krótko zapisać przy użyciu ich postaci wykładniczej. A zatem jeśli $z_1 = |z_1|e^{i\varphi_1}$, $z_2 = |z_2|e^{i\varphi_2}$, $z = |z|e^{i\varphi}$, to

- $z_1 \cdot z_2 = |z_1||z_2|e^{i(\varphi_1+\varphi_2)}$
- $\frac{z_1}{z_2} = \frac{|z_1|}{|z_2|}e^{i(\varphi_1-\varphi_2)}$
- $z^n = |z|^n e^{in\varphi}$
- $(e^{i\varphi})^n = e^{in\varphi}$ wzór Moivre'a
- $w_k = \sqrt[n]{|z|}e^{i\frac{\varphi+2k\pi}{n}}$ dla $k = 0, 1, \dots, n-1$

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(*) \quad ax^2 + bx + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0, x \in \mathbb{R}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(*) \quad ax^2 + bx + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0, x \in \mathbb{R}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

- Jeśli $\Delta \geq 0$, to równanie $(*)$ ma dwa rozwiązania (mogą być równe):

$$x_1 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a}, \quad x_2 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a}.$$

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(*) \quad ax^2 + bx + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0, x \in \mathbb{R}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

- Jeśli $\Delta \geq 0$, to równanie $(*)$ ma dwa rozwiązania (mogą być równe):

$$x_1 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a}, \quad x_2 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a}.$$

- Jeśli $\Delta < 0$, to równanie $(*)$ nie ma rozwiązań.

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(**) \quad az^2 + bz + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{C}, a \neq 0, z \in \mathbb{C}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(**) \quad az^2 + bz + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{C}, a \neq 0, z \in \mathbb{C}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

Równanie (**) ma dwa rozwiązania (mogą być równe):

$$z_1 = \frac{-b - \delta}{2a}, \quad z_2 = \frac{-b + \delta}{2a},$$

gdzie $\delta^2 = \Delta$, czyli δ jest jednym z dwóch pierwiastków stopnia drugiego z liczby zespolonej Δ .

Rzeczywiście

$$az^2 + bz + c =$$

Rzeczywiście

$$az^2 + bz + c = a \left(z^2 + \frac{b}{a}z + \frac{c}{a} \right)$$

Rzeczywiście

$$az^2 + bz + c = a \left(z^2 + \frac{b}{a}z + \frac{c}{a} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{c}{a} - \frac{b^2}{4a^2} \right)$$

Rzeczywiście

$$\begin{aligned} az^2 + bz + c &= a \left(z^2 + \frac{b}{a}z + \frac{c}{a} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{c}{a} - \frac{b^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{b^2 - 4ac}{4a^2} \right) \end{aligned}$$

Rzeczywiście

$$\begin{aligned} az^2 + bz + c &= a \left(z^2 + \frac{b}{a}z + \frac{c}{a} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{c}{a} - \frac{b^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{b^2 - 4ac}{4a^2} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{\delta^2}{4a^2} \right) \end{aligned}$$

Rzeczywiście

$$\begin{aligned} az^2 + bz + c &= a \left(z^2 + \frac{b}{a}z + \frac{c}{a} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{c}{a} - \frac{b^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{b^2 - 4ac}{4a^2} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{\delta^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(z + \frac{b}{2a} + \frac{\delta}{2a} \right) \left(z + \frac{b}{2a} - \frac{\delta}{2a} \right) \end{aligned}$$

Rzeczywiście

$$\begin{aligned} az^2 + bz + c &= a \left(z^2 + \frac{b}{a}z + \frac{c}{a} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{c}{a} - \frac{b^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{b^2 - 4ac}{4a^2} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{\delta^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(z + \frac{b}{2a} + \frac{\delta}{2a} \right) \left(z + \frac{b}{2a} - \frac{\delta}{2a} \right) = \\ &= a \left(z - \frac{-b - \delta}{2a} \right) \left(z - \frac{-b + \delta}{2a} \right) \end{aligned}$$

Rzeczywiście

$$\begin{aligned} az^2 + bz + c &= a \left(z^2 + \frac{b}{a}z + \frac{c}{a} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{c}{a} - \frac{b^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{b^2 - 4ac}{4a^2} \right) = a \left(\left(z + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{\delta^2}{4a^2} \right) = \\ &= a \left(z + \frac{b}{2a} + \frac{\delta}{2a} \right) \left(z + \frac{b}{2a} - \frac{\delta}{2a} \right) = \\ &= a \left(z - \frac{-b - \delta}{2a} \right) \left(z - \frac{-b + \delta}{2a} \right) \end{aligned}$$

Zatem liczby $z_1 = \frac{-b - \delta}{2a}$, $z_2 = \frac{-b + \delta}{2a}$ są rozwiązaniami równania (**).

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(**) \quad az^2 + bz + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{C}, a \neq 0, z \in \mathbb{C}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

Równanie $(**)$ ma dwa rozwiązania (mogą być równe):

$$z_1 = \frac{-b - \delta}{2a}, \quad z_2 = \frac{-b + \delta}{2a},$$

gdzie $\delta^2 = \Delta$, czyli δ jest jednym z dwóch pierwiastków stopnia drugiego z liczby zespolonej Δ .

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(**) \quad az^2 + bz + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{C}, a \neq 0, z \in \mathbb{C}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

Równanie $(**)$ ma dwa rozwiązania (mogą być równe):

$$z_1 = \frac{-b - \delta}{2a}, \quad z_2 = \frac{-b + \delta}{2a},$$

gdzie $\delta^2 = \Delta$, czyli δ jest jednym z dwóch pierwiastków stopnia drugiego z liczby zespolonej Δ .

W szczególności, jeśli $a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0$, to

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(**) \quad az^2 + bz + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{C}, a \neq 0, z \in \mathbb{C}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

Równanie $(**)$ ma dwa rozwiązania (mogą być równe):

$$z_1 = \frac{-b - \delta}{2a}, \quad z_2 = \frac{-b + \delta}{2a},$$

gdzie $\delta^2 = \Delta$, czyli δ jest jednym z dwóch pierwiastków stopnia drugiego z liczby zespolonej Δ .

W szczególności, jeśli $a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0$, to

- jeśli $\Delta \geq 0$, to równanie $(**)$ ma dwa rozwiązania rzeczywiste (mogą być równe),

Rozważmy równanie kwadratowe

$$(**) \quad az^2 + bz + c = 0 \quad \text{gdzie } a, b, c \in \mathbb{C}, a \neq 0, z \in \mathbb{C}.$$

Niech $\Delta = b^2 - 4ac$.

Równanie $(**)$ ma dwa rozwiązania (mogą być równe):

$$z_1 = \frac{-b - \delta}{2a}, \quad z_2 = \frac{-b + \delta}{2a},$$

gdzie $\delta^2 = \Delta$, czyli δ jest jednym z dwóch pierwiastków stopnia drugiego z liczby zespolonej Δ .

W szczególności, jeśli $a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0$, to

- jeśli $\Delta \geq 0$, to równanie $(**)$ ma dwa rozwiązania rzeczywiste (mogą być równe),
- jeśli $\Delta < 0$, to równanie $(**)$ ma dwa rozwiązania zespolone sprzężone.

Przykład

Rozwiązać w zbiorze liczb zespolonych równanie $z^2 + 4z + 5 = 0$.

Przykład

Rozwiązać w zbiorze liczb zespolonych równanie $z^2 + 4z + 5 = 0$.

Ponieważ $\Delta = b^2 - 4ac = 4^2 - 4 \cdot 1 \cdot 5 = -4$, a jednym z pierwiastków stopnia drugiego z liczby $\Delta = -4 = 4i^2$ jest liczba $\delta = 2i$, więc rozwiązaniami równania są liczby

$$z_1 = \frac{-b - \delta}{2a} = \frac{-4 - 2i}{2} = -2 - i,$$

$$z_2 = \frac{-b + \delta}{2a} = \frac{-4 + 2i}{2} = -2 + i.$$

Twierdzenie (Zasadnicze twierdzenie algebry)

Równanie $a_n z^n + a_{n-1} z^{n-1} + \dots + a_1 z + a_0 = 0$, gdzie $a_n, a_{n-1}, \dots, a_1, a_0 \in \mathbb{C}, a_n \neq 0, n > 0$, ma co najmniej jedno rozwiązanie w zbiorze \mathbb{C} .

Twierdzenie (Zasadnicze twierdzenie algebry)

Równanie $a_n z^n + a_{n-1} z^{n-1} + \dots + a_1 z + a_0 = 0$, gdzie $a_n, a_{n-1}, \dots, a_1, a_0 \in \mathbb{C}, a_n \neq 0, n > 0$, ma co najmniej jedno rozwiązanie w zbiorze \mathbb{C} .

Wniosek

Równanie $a_n z^n + a_{n-1} z^{n-1} + \dots + a_1 z + a_0 = 0$, gdzie $a_n, a_{n-1}, \dots, a_1, a_0 \in \mathbb{C}, a_n \neq 0, n > 0$, ma w zbiorze \mathbb{C} n rozwiązań (mogą być równe, tzn. każde rozwiązanie liczymy tyle razy, ile wynosi jego krotność).

Twierdzenie (Zasadnicze twierdzenie algebry)

Równanie $a_n z^n + a_{n-1} z^{n-1} + \dots + a_1 z + a_0 = 0$, gdzie $a_n, a_{n-1}, \dots, a_1, a_0 \in \mathbb{C}, a_n \neq 0, n > 0$, ma co najmniej jedno rozwiązanie w zbiorze \mathbb{C} .

Wniosek

Równanie $a_n z^n + a_{n-1} z^{n-1} + \dots + a_1 z + a_0 = 0$, gdzie $a_n, a_{n-1}, \dots, a_1, a_0 \in \mathbb{C}, a_n \neq 0, n > 0$, ma w zbiorze \mathbb{C} n rozwiązań (mogą być równe, tzn. każde rozwiązanie liczymy tyle razy, ile wynosi jego krotność).

Przykład

Rozwiązaniami równania $z^n - 1 = 0$ są pierwiastki n -tego stopnia z liczby zespolonej 1.